

دانشگاه پیام نور تهران
دانشکده : علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته : جامعه شناسی

عنوان پایان نامه:

بررسی عوامل اقتصادی و اجتماعی مرتبط با ناسازگاری زناشویی

نمونه مورد مطالعه:

زنان متأهل شهر نورآباد ممسنی

پژوهشگر:

عاطفه بابا سالاری

استاد راهنما :

دکتر حبیب احمدی

استاد مشاور:

دکتر پروانه دانش

شهریورماه ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چشمان خود را قبل از ازدواج خوب باز کنید اما

بعد از ازدواج آن را نیم بسته نگه دارید

تقدیم به :

همه‌ی عزیزانی که من را در انجام این پژوهش یاری و ارشاد نموده اند.

سپاسگزاری

از زحمات صمیمانه آقای دکتر احمدی (استاد راهنما) و خانم دکتر دانش (استاد مشاور) که بدون راهنمایی‌های ارزشمند این اساتید تهیه و تدوین این پایان نامه امکان پذیر نبود تشکر نموده و برای آن‌ها آرزوی موفقیت و سربلندی روزافزون را آرزومندم. از زحمات دیگر عزیزان به خصوص خانم شجاعیان که در جمع آوری اطلاعات پرسشنامه‌ها یار و همراه من بودند و از آقای هیبت الله بهرام زاده و خانم علی اکبری به خاطر راهنمایی‌های ارزشمندشان بی‌نهایت سپاسگزارم.

چکیده

یکی از خصوصیات زندگی زناشویی جدید ناپایداری آن و ازدیاد طلاق است. این پژوهش باهدف بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مرتبط با ناسازگاری زناشویی که زمینه ای برای تهدید جدی خانواده، جامعه و افزایش طلاق است، صورت پذیرفته است. زندگی زناشویی متأثر از عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی، روانی، فرهنگی و حتی سیاسی است که ناهماهنگی این عوامل می تواند ناسازگاری زناشویی را پدید آورد. پس از بررسی پیشینه تحقیق که عمدتاً خارجی بودند، چارچوب نظری پژوهش بر اساس ترکیب رویکردهای کنش متقابل و مبادله که در سطح خرد و روابط بین فردی مطرح است بنا گردید و بر اساس آن زمانی میان زن و شوهر عدم درک متقابل، عدم پیش بینی انتظارات، فقدان محبت کلامی و غیر کلامی و به طور کلی کمبود تبادلات روانی و اقتصادی مشهود باشد ناسازگاری زناشویی پدید می آید. پژوهش حاضر با ۱۴ فرضیه، به روش پیمایشی، با ۴۲۰ نمونه تصادفی از زنان و با نرم افزار SPSS و تحلیل های توصیفی (جدول توزیع فراوانی) و استنباطی (آزمون های تحلیل واریانس، آزمون تی و ضریب همبستگی اسپیرمن و پیرسون) انجام شده است. یافته های پژوهش بیانگر آن است که از چهارده فرضیه موجود فرضیه های (میزان درآمد، جنس فرزند، محل تولد، وضعیت اشتغال زن، دخالت اطرافیان، اختلاف سنی، سطح تحصیلات، مدت ازدواج، سن زوجین هنگام ازدواج، روابط با خویشاوندان و فاصله محل سکونت با خانواده زوجین) تأثیر معناداری در سطح اطمینان ۹۵٪ با ناسازگاری زناشویی دارند و فرضیه های نحوه آشنایی باهمسر، وضعیت مسکن خانواده و نوع نگرش زوجین به مشکلات، باناسازگاری زناشویی در شهرنورآباد ممسنی رابطه معناداری ندارند.

واژگان کلیدی: ناسازگاری زناشویی و شهرنورآباد ممسنی.

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصل اول: کلیات

- ۱-۱- مقدمه ۱
- ۲-۱- بیان مساله ۳
- ۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق ۶
- ۴-۱- اهداف تحقیق ۷
- ۵-۱- کاربرد یافته های تحقیق ۸

فصل دوم: پیشینه تحقیق و چارچوب نظری پژوهش

- ۱-۲- پیشینه تحقیق ۹
- ۱-۱-۲- تحقیقات داخلی ۱۰
- ۲-۱-۲- تحقیقات خارجی ۱۲
- ۳-۱-۲- نقد و بررسی تحقیقات پیشین ۱۹
- ۱-۳-۱-۲- نقد و بررسی تحقیقات داخلی ۲۱
- ۲-۳-۱-۲- نقد و بررسی تحقیقات خارجی ۲۱
- ۲-۲- مبانی و چارچوب نظری پژوهش ۲۲
- ۱-۲-۲- رویکردها و نظریه های مربوط به ناسازگاری زناشویی ۲۳

- ۲۶-۱-۱-۲-۲ برخی از عوامل و مباحث مرتبط با ناسازگاری زناشویی.....
- ۲۶-۱-۱-۲-۲ میزان درآمد به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۲۶-۲-۱-۱-۲-۲ اشتغال زنان به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۲۸-۳-۱-۱-۲-۲ محیط شهری به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۲۸-۴-۱-۱-۲-۲ نحوه آشنایی به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۲۹-۵-۱-۱-۲-۲ اختلاف سن به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۲۹-۶-۱-۱-۲-۲ تحصیلات به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۳۰-۷-۱-۱-۲-۲ میل جنسی به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۳۰-۸-۱-۱-۲-۲ نحوه تربیت فرزند به عنوان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی.....
- ۳۴-۹-۱-۱-۲-۲ علت های ازدواج به عنوان یکی از مباحث پیرامون ناسازگاری زناشویی....
- ۳۵-۱۰-۱-۱-۲-۲ ریشه تاریخی عدم سازش میان زن و شوهر.....
- ۳۷-۲-۱-۲-۲ دیدگاه ساختار گرایی.....
- ۳۸-۳-۱-۲-۲ دیدگاه نقش.....
- ۴۰-۴-۱-۲-۲ دیدگاه مبادله اجتماعی.....
- ۴۳-۵-۱-۲-۲ دیدگاه کنش متقابل.....
- ۴۶-۲-۲-۲ چارچوب نظری پژوهش.....
- ۵۰-۳-۲-۲ مدل نظری تحقیق.....
- ۵۱-۴-۲-۲ فرضیه های پژوهش.....

فصل سوم : روش شناسی تحقیق

- ۵۲-۱-۳-۱-۳ روش انجام تحقیق.....

- ۲-۳- جامعه آماری و حجم نمونه ۵۳
- ۳-۳- روش نمونه گیری ۵۳
- ۴-۳- روش گردآوری اطلاعات ۵۵
- ۵-۳- تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم ۵۶
- ۳-۵-۱- مفهوم نظری و عملی ناسازگاری زناشویی ۵۶
- ۳-۵-۲- تعاریف عملیاتی متغیرهای مستقل ۵۸
- ۳-۶- روش تجزیه و تحلیل داده ها ۶۱
- ۳-۷- پایایی و روایی ابزار سنجش ۶۲

فصل چهارم: یافته های تحقیق

- ۴-۱- یافته های توصیفی ۶۴
- ۴-۲- تحلیل داده ها و آزمون فرضیات ۸۴

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- ۵-۱- خلاصه و نتیجه گیری ۱۰۸
- ۵-۲- محدودیت های تحقیق ۱۱۶
- ۵-۳- پیشنهادها ۱۱۶

منابع و ماخذ

- منابع فارسی ۱۱۸
- منابع انگلیسی ۱۲۱
- پیوست ها ۱۲۳

فهرست جدول‌ها

- جدول شماره ۴-۱-۱: توزیع فراوانی سن زنان ۶۵
- جدول شماره ۴-۱-۲: توزیع فراوانی سن همسر ۶۶
- جدول شماره ۴-۱-۳: توزیع فراوانی سن زن هنگام ازدواج ۶۷
- جدول شماره ۴-۱-۴: توزیع فراوانی سن مرد هنگام ازدواج ۶۸
- جدول شماره ۴-۱-۵: توزیع فراوانی اختلاف سنی زن و مرد ۶۹
- جدول شماره ۴-۱-۶: توزیع فراوانی تحصیلات زن ۷۰
- جدول شماره ۴-۱-۷: توزیع فراوانی تحصیلات مرد ۷۱
- جدول شماره ۴-۱-۸: توزیع فراوانی وضعیت شغلی زنان ۷۲
- جدول شماره ۴-۱-۹: توزیع فراوانی وضعیت شغلی مردان ۷۳
- جدول شماره ۴-۱-۱۰: توزیع فراوانی مدت ازدواج پاسخگویان ۷۴
- جدول شماره ۴-۱-۱۱: توزیع فراوانی نحوه آشنایی با همسر ۷۵
- جدول شماره ۴-۱-۱۲: توزیع فراوانی محل تولد ۷۶
- جدول شماره ۴-۱-۱۳: توزیع فراوانی نوع محل سکونت فعلی زوجین ۷۷
- جدول شماره ۴-۱-۱۴: توزیع فراوانی امکانات محل سکونت پاسخگویان ۷۸
- جدول شماره ۴-۱-۱۵: توزیع فراوانی فاصله محل سکونت با خانواده زوجین ۷۹
- جدول شماره ۴-۱-۱۶: توزیع فراوانی میزان درآمد همسر ۸۰
- جدول شماره ۴-۱-۱۷: توزیع فراوانی میزان جوابگویی درآمد همسر برای تامین هزینه‌های زندگی ۸۱

- جدول شماره ۴-۱-۱۸: توزیع فراوانی داشتن گذشت در زندگی..... ۸۲
- جدول شماره ۴-۱-۱۹: توزیع فراوانی نوع روابط حاکم در زندگی زوجین..... ۸۳
- جدول شماره ۴-۲-۱: آزمون تحلیل همبستگی اسپیرمن بین میزان درآمد همسر و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۸۵
- جدول شماره ۴-۲-۲: آزمون تحلیل همبستگی پیرسون بین سن زوجین هنگام ازدواج و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۸۶
- جدول شماره ۴-۲-۳: تحلیل همبستگی کای دو بین اشتغال زنان و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۸۷
- جدول شماره ۴-۲-۴: آزمون همبستگی پیرسون بین وضعیت مسکن و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۸۸
- جدول شماره ۴-۲-۵: میانگین و انحراف معیار متغیردخالت اطرافیان..... ۸۹
- جدول شماره ۴-۲-۵: آزمون تحلیل واریانس رابطه ی بین دخالت اطرافیان و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۹۰
- جدول شماره ۴-۲-۶: میانگین و انحراف معیار متغیرنگرش به مشکلات..... ۹۱
- جدول شماره ۴-۲-۶: آزمون تحلیل واریانس رابطه ی بین نگرش به مشکلات و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۹۲
- جدول شماره ۴-۲-۷: میانگین و انحراف معیارمتغیر نحوه آشنایی..... ۹۲
- جدول شماره ۴-۲-۷: آزمون تحلیل واریانس بین نحوه آشنایی و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۹۳
- جدول شماره ۴-۲-۸: توزیع فراوانی اختلاف سنی و ناسازگاری در زندگی زناشویی..... ۹۴
- جدول شماره ۴-۲-۸: تحلیل توصیفی اختلاف سنی و ناسازگاری در زندگی زناشویی.. ۹۵

- جدول شماره ۴-۲-۸-۳: تحلیل همبستگی بین اختلاف سنی زوجین و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۹۶
- جدول شماره ۴-۲-۹-۱: میانگین و انحراف معیار متغیر تحصیلات زوجین و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۹۷
- جدول شماره ۴-۲-۹-۲: میزان اهمیت متغیر تحصیلات زوجین در زندگی زناشویی ۹۸
- جدول شماره ۴-۲-۹-۳: آزمون تحلیل واریانس رابطه ی بین تحصیلات زوجین و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۹۸
- جدول شماره ۴-۲-۱۰: آزمون تی مستقل بین محل تولد و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۹۹
- جدول شماره ۴-۲-۱۱-۱: توزیع فراوانی روابط با خویشاوندان و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۰
- جدول شماره ۴-۲-۱۱-۲: آزمون تحلیل واریانس میان روابط با خویشاوندان و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۱
- جدول شماره ۴-۲-۱۲-۱: توزیع فراوانی جنسیت فرزند و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۲
- جدول شماره ۴-۲-۱۲-۲: آزمون تحلیل تی مستقل بین جنسیت فرزندان و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۳
- جدول شماره ۴-۲-۱۳-۱: تحلیل توصیفی رابطه ی بین مدت ازدواج و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۴
- جدول شماره ۴-۲-۱۳-۲: تحلیل همبستگی رابطه ی بین مدت ازدواج و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۵
- جدول شماره ۴-۲-۱۴-۱: تحلیل توصیفی بین فاصله محل سکونت با خانواده زوجین و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۶

جدول شماره ۴-۲-۱۴: تحلیل همبستگی رابطه ی بین فاصله محل سکونت با خانواده
زوجین و ناسازگاری در زندگی زناشویی ۱۰۷

فهرست شکل ها

۳-۳- مدل متغیرهای موثر بر ناسازگاری زناشویی ۵۰

فصل اول: کلیات

۱-۱- مقدمه

یکی از مهم ترین حوزه های جامعه شناسی مطالعه خانواده و مباحث پیرامون آن است. ازدواج نهادی است که از طریق آن مرد و زن با هم پیوند زناشویی می بندند و تشکیل خانواده می دهند. در میان تمامی نهادها و سازمان ها و تأسیسات اجتماعی، خانواده نقش و اهمیتی خاص و به سزا دارد. «تمامی آن ها که در باب سازمان جامعه اندیشیده اند، بر خانواده و اهمیت حیاتی آن برای جامعه تأکید ورزیده اند» (ساروخانی، ۱۳۷۵: ۱۱). خانواده غنی - ترین منبع عاطفه، محل زایش شخصیت و رشد فرد و یکی از مهم ترین نهاد های اجتماعی است. فرد با این نهاد اجتماعی بیش از هر نهاد دیگری پیوند دارد. در خانواده است که متولد می شویم، رشد می یابیم، بزرگ می شویم و در نهایت خود نیز تشکیل خانواده و زندگی زناشویی می دهیم و به نوعی زندگی زناشویی (خانوادگی) والدین ما در ما ادامه می یابد. «رابطه خانواده با جامعه به عنوان دو امر متضاد نه تنها واقعیت پنداشته می شود بلکه این دوگانگی مثبت هم ارزیابی می شود زیرا انسان تنها در خانواده می تواند پناهگاهی در مقابل دنیای نامردمی ها پیدا کند» (روزن باوم^۱، ۱۳۶۷: ۱۲۳). ازدواج و تشکیل خانواده تامین کننده نیازهای جسمی، عقلی و عاطفی یا نیازهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و روانی فرد است.

همه مذاهب به گونه های متفاوتی اهمیت خانواده و رفتار و وظایف هر یک از اعضا را مشخص کرده اند. «ازدواج یکی از سه رویداد مهم زندگی به نام تولد، مرگ و ازدواج است» (بنی اسدی، ۱۳۷۵: ۲). «ازدواج یک نهاد اجتماعی است زیرا با توجه به ساخت جامعه شکل می گیرد و خود بیماری ها، نابسامانی ها و به طور کلی ویژگی های کل جامعه را منعکس

¹ - Rosnbaum

می‌کند» (ساروخانی، ۱۳۷۵: ۷۴) براین اساس گفته می‌شود خانواده و جامعه باهم روابط متقابل دارند. امروزه ناسازگاری زناشویی^۱ یکی از مسائل مهم و مشهود در زندگی زناشویی است. بیشتر تحقیقات توصیف کلی از عوامل مختلف اثرگذار بر سازگاری-ناسازگاری زناشویی و طلاق می‌باشد.

ناسازگاری زناشویی، زمینه ساز طلاق است و با مفاهیم سازگاری، موفقیت و خوشبختی زناشویی در تقابل و تضاد است و موضوع این پژوهش را تشکیل می‌دهد. «ناسازگاری زناشویی مفهومی متغیر است که معیار یکسان در تعریف آن ارایه نشده است» (ایشلمان، ۱۹۸۸: ۴۱۹). وجود تعاریف و تعبیر مختلف از سوی بیانگر گستردگی موضوع است که می‌تواند از زوایای مختلف مورد بررسی قرار گیرد و از سوی دیگر نشان دهنده ی پویایی موضوع است. به طور کلی، «توانایی برای کنار آمدن با جنس مقابل در خانواده و روابط زناشویی تحت تأثیر عوامل مختلف اقتصادی-اجتماعی، فرهنگی و روانی است که ناهماهنگی این عوامل می‌تواند ناسازگاری زناشویی را رقم بزند.» (ناک، ۱۹۸۷: ۱۳۴). زن و مرد از لحاظ جسمی، روانی، استعدادها، روحیات و خصلت‌ها با هم متفاوت می‌باشند. همه زنان با یکدیگر متفاوت بوده و هم چنین همه مردان باهم تفاوت دارند. این تفاوت از عوامل جغرافیایی، تاریخی و اجتماعی ناشی نمی‌شود بلکه ذاتی و طبیعی است یعنی خداوند متعال این تفاوت‌ها را در آفرینش خود قرار داده است و هدف از این تفاوت برتری یک جنس بر جنس دیگر نیست بلکه منظور از آن استحکام پیوند خانوادگی زن و شوهر و تکامل هر دو جنس است. تفاوت‌های بین زن و مرد باعث سلیقه‌ها و نیازهای مختلفی است که اگر زن و مرد این تفاوت‌ها را نادیده بگیرد و در روابط با یکدیگر به آن توجه ننموده و محترم شمرده نشود باعث بروز اختلاف و ناسازگاری خواهد شد.

این پژوهش بر عوامل اقتصادی و اجتماعی مرتبط با ناسازگاری زناشویی تأکید نموده است با امید به این که در این راه توفیق یافته و گامی پیش‌تر به سوی شناخت عوامل ناسازگاری و از میان برداشتن آن‌ها و افزایش رضایت مندی و خوشبختی زناشویی برداشته شده باشد.

¹. Marital mal adjustment

۱-۲- بیان مسأله

ناسازگاری زناشویی زمینه ساز طلاق است و جدایی دایمی زوجین از آسیب های اجتماعی است که تهدیدی جدی برای نظام خانواده است. بنابراین، ناسازگاری زناشویی به عنوان یکی از مسائل اساسی برای مردان، زنان (مخصوصاً) و فرزندان آن ها می باشد که این پژوهش می کوشد به توصیف و تبیین آن بپردازد. «جامعه سالم نیازمند افراد سالم است. افراد سالم به والدین سالم و زندگی سالم خانوادگی نیاز دارند» (منجم، ۱۳۸۱: ۱۱۲).

ذکر این نکته خالی از لطف نیست که پرداختن زیاد به یک مسئله نشان دهنده ی اهمیت آن مسئله است و توجه به ناسازگاری زناشویی و این امر که در ناسازگاری زناشویی و طلاق منتج از آن هر دو جنس زن و مرد نقش دارند و ناسازگاری زناشویی یک پدیده اجتماعی است که در فضای خانواده میان زن و شوهر رخ می دهد و پیامدهای آن هر دو جنس را کم و بیش دربر می گیرد و از هر یک از زوجین چه زن و چه مرد که درباره این رفتار اجتماعی سوال شود پاسخ هایی داده می شود که دلالت بر سازگاری یا ناسازگاری زناشویی میان هر دو جنس دارد بنابراین در همین آغاز مطرح می شود که باتوجه به محدودیت تحقیق و عدم دسترسی به هر دوی زوجین برای پاسخگویی به سوالات از یکی از زوجین سوال شده است و باعطف به این که این پژوهش در یک منطقه سنتی انجام شده است و به جهت دستیابی به اطلاعات از هر دو جنس بامشکل مواجه بودیم، باتوجه به زن بودن محقق و این که زنان باهم جنس خود راحت تر هستند نمونه خود را از میان زنان انتخاب نموده و براساس نمونه پژوهش و آسیب پذیر بودن اکثر زنان نسبت به مردان بیشتر مطالب این پژوهش به زنان اختصاص دارد ولی به طور کلی به هر دو جنس زن و مرد در این پژوهش توجه شده و در تحلیل یافته ها و زنان و مردان هر دو مورد توجه قرار گرفته اند.

«هنگامی که زن و مرد نمی توانند شاد باشند نمی توانند روابط شادی با دیگران برقرار کنند. نتیجه این وضعیت شکست در روابط زناشویی، روابط با فرزندان و شرایط آسیب بخش برای رشد فرزندان است» (منجم، ۱۳۸۱: ۱۱۲). «زن یکی از پایه های اصلی خانواده» (موسوی، ۱۳۸۲: ۷)، «مری نسل آینده» (باقری، ۱۳۸۶: ۱۵۳)، «سازنده شخصیت کودک و سازنده جامعه» (گلدانی، ۱۳۸۲: ۱۰۱)، «و منشأ مهر و منبع سعادت است» (گلدانی، ۱۳۸۲: ۱۰۱). عدم توجه به مشکلات زن و شوهر، به خصوص زن، که یکی از مهم ترین آن مشکلات ناسازگاری است و عدم ارایه راه حل ها و تلاش ها در جهت رفع آن ها و پیشگیری از ناسازگاری زناشویی باعث می شود که برنامه ریزی ها و قوانین جامعه با مشکل روبرو و شکل های دیگری (نامناسبی) از خانواده ایجاد شود.

در حالی که امروزه بیشتر ازدواج ها با عشق صورت می گیرد و هر دو طرف قصد دارند به یکدیگر و تعهدات خود در مقابل هم احترام بگذارند، اما در طول زمان مسایلی پیش می آید که می تواند به جدایی یا یک زندگی بدون عشق و همراهی منجر شود. «علی رغم کوشش های همسران بیشتر به خاطر وجود بچه ها، برای نرسیدن به مرحله جدایی، تقریباً نیمی از کل پیوندهای زناشویی به ناسازگاری زناشویی و در صد بالایی از مابقی نیز به طلاق عاطفی منتهی می شود» (راکعی، ۱۳۷۹: ۲۴).

شناخت و درک چگونگی تخریب رابطه زناشویی بسیار مهم است یافتن مشکلی که موجب بروز ناسازگاری شده است از اهمیت ویژه ای برخوردار است. «هیچ عصری به اندازه عصر ما به خطر انحلال کانون خانوادگی و عوارض سوء آن توجه نکرده است. امروزه، شکل زندگی به گونه ای است که سبب گسستن پیوندهای خانوادگی بیشتر شده است. یکی از خصوصیات زناشویی های جدید ناپایداری آن و ازدیاد طلاق است» (درکاله، ۱۳۴۹: ۳۰) باید علت های ناسازگاری زناشویی نظیر عدم تجانس روحی، سنی، فرهنگی، بی سواد و آماده نبودن برای قبول مسئولیت را شناخت و به این عوامل در قبل از ازدواج توجه نمود.

«امروزه، افراد با یکدیگر عقد زناشویی می بندند بدون این که دستوره های علمی در این مورد به آن ها داده شده باشد بدون این که آن ها را طوری تربیت کرده باشند که بدانند چگونه و با چه احتیاطی باید وارد این جهان تازه و ناشناخته شوند بی اعتنائی نسبت به این حقایق یک نتیجه می دهد و نتیجه آن شکست جوانان در امر زناشویی است» (درکاله، ۱۳۴۸:

۱۵). براین اساس، گفته می‌شود مهارت‌ها و رفتارهای لازم برای زندگی زناشویی اثر بخش آموختنی است. کسانی که فقط به جنبه ظاهر درانتخاب همسر(امروزه بسیار شایع است) توجه دارند و فریفته صفات ظاهری می‌شوند عقل و احتیاط را به کنار نهاده، و بدون این که به اخلاق، افکار، روحیات فرد مقابل توجه نمایند ازدواج نموده و نتیجه‌ای که در آتی حاصل چنین ازدواجی می‌شود عدم سازش زناشویی است.

همان‌طور که گفته شد درعین‌توجه به هر دو جنس زن و مرد که در مسئله ناسازگاری زناشویی و پیامدهای حاصل آن درگیر هستند، با توجه به نمونه پژوهش بیشتر مطالب این تحقیق به زنان و مشکلات آن‌ها اشاره دارد. نتیجه حاصل از جدایی زن و مرد در قالب طلاق که پی‌آمد ناسازگاری زناشویی است می‌تواند مشکلات زیادی را نه تنها برای فرد طلاق گرفته بلکه خود فرزندان آن‌ها و جامعه به وجود آورد. تنهایی و محرومیت از زندگی خانوادگی نبود سرپرست، رنج نگهداری از فرزندان، مشکلات اقتصادی و اجتماعی، آسیب‌های روحی و روانی، ارتکاب جرم و اعتیاد که بیشتر درباره زنان مصداق دارد تا مردان از مشکلات افراد مطلقه می‌باشد. مشکلات جسمی، عاطفی، شخصیتی، تحصیلی، بزهکاری، اعتیاد، جرم و جنایت در رابطه با فرزندان شایع است.

چنان‌چه زنان در خانواده با مشکل ناسازگاری زناشویی مواجه شوند این مسئله موجب می‌گردد که آن‌ها در شرایطی ناامن در خانواده زندگی نموده و فرسودگی روحی و محدودیت‌های اجتماعی را نیز تجربه نمایند. عدم صمیمیت زوجین به دلیل ناسازگاری زناشویی زنان بر کارکردها و وظایف زن، به ویژه در پرورش و جامعه‌پذیری فرزندان، تأثیر مخربی خواهد گذاشت بنابراین، ناسازگاری زناشویی یک مسئله اجتماعی و زمینه‌ساز طلاق است که می‌بایست مورد مطالعه علمی قرار گیرد و با توجه به افزایش روزافزون میزان طلاق در کل جامعه و سطح شهر ممسنی لازم است که مردان و مخصوصاً زنان توجه بیشتری نسبت به تنظیم خانواده، کاهش اختلافات و ناسازگاری زناشویی از خود نشان بدهند تا شاید به این معضل در آینده گرفتار نشوند.

سوال اصلی تحقیق پاسخ به چرایی ناسازگاری زناشویی زنان می‌باشد. سوالات

جزیی نیز به قرار زیر است:

۱- آیا بین میزان درآمد همسر و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟

- ۲- آیا بین وضعیت مسکن خانواده و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۳- آیا بین دخالت های اطرافیان و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۴- آیا بین اختلاف سنی زوجین و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۵- آیا بین نحوه آشنایی با همسر و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۶- آیا بین سطح تحصیلات همسر و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۷- آیا بین محل تولد زوجین و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۸- آیا بین وضعیت اشتغال زن و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۹- آیا بین سن زوجین در هنگام ازدواج و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۱۰- آیا بین مدت ازدواج زوجین و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۱۱- آیا بین نوع جنس فرزندان و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۱۲- آیا بین فاصله محل سکونت زوجین با خانواده آن ها و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۱۳- آیا بین روابط با خویشاوندان و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟
- ۱۴- آیا بین نوع نگرش به مشکلات و ناسازگاری زناشویی زنان رابطه وجود دارد؟

۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق:

با توجه به نقش حیاتی و منحصر به فرد زن در ایجاد محیط امن و آرام خانوادگی و با توجه به افزایش روزافزون میزان طلاق در سطح کل کشور و شهرممنی ضرورت این تحقیق در شناخت مشکلات اقتصادی- اجتماعی ناسازگاری زناشویی و جلوگیری از بروز مشکلات اجتماعی و خانوادگی، افزایش سازگاری ها و کاهش مشکلات زوجین و فرزندان، کاهش میزان طلاق، ایجاد خانواده ای سالم و در نهایت جامعه ای سالم است. مشکلات زناشویی هم در بعد فردی و هم اجتماعی منعکس می شود و اثرگذار است بررسی عوامل مرتبط با ناسازگاری زناشویی باعث می گردد که برنامه ریزان سیاست هایی در جهت بهبود سلامت خانواده بیاندیشند و از افزایش روز افزون طلاق (منفوترین امر نزد خداوند) جلوگیری

نمایند، از ناهنجاری هایی که در ارتباط مستقیم یا غیر مستقیم با وضعیت نامساعد زندگی خانوادگی است بکاهند و نسل آینده را از اثرات سوء آن مصون نگه دارند.

ازدواجی موفق و ناسازگار خوانده می شود که برپایه دوام، مشارکت و برآوردن انتظارات جامعه باشد. ازدواج موفق سرچشمه و اساس زندگی سالم فردی و اجتماعی است که این موفقیت شامل زوجین، فرزندان و جامعه می گردد، امنیت و آرامش، صمیمیت متقابل و شادی در چنین خانواده ای حکم فرماست و در غیر این صورت منبع رنج، اختلاف، ناسازگاری و طلاق می گردد.

خداوند در قرآن، آفرینش همسر را یکی از نشانه های خود معرفی کرده است ازدواجی که باید مایه شکوفایی فرد و جامعه شود بنابراین ناسازگاری زناشویی با هدف الهی پیوند میان زن و شوهر در تضاد است. «بی توجهی به جایگاه اصیل خانواده و رفع مشکلات آن در اکثر سیاست ها دو نتیجه غم انگیز در پی داشته است: اول آن که در تنظیم قوانین و مقررات و الگوهای توسعه و رفاه اجتماعی به جهت عدم توجه به حفظ بنیان خانواده، برآیند اجرای سیاست ها، قوانین و مدل های توسعه و رفاه به تضعیف نهاد خانواده می انجامد دوم آن که به تدریج رقبای جدی در کنار خانواده پا به عرصه می گذارد و حتی به عنوان اشکالی از خانواده رسمیت می یابند به گونه ای که امروزه شمار زیادی از جوانان در چارچوب خانواده های هم جنس، تک سرپرست، بدون ازدواج و تک عضو به سر می برند.» (باقری، ۱۳۸۶ :

(۱۵۷)

۱-۴- اهداف تحقیق

هدف اصلی یا کلی این پژوهش شناخت عوامل اجتماعی و اقتصادی مرتبط با ناسازگاری زناشویی زنان در شهر نورآباد ممسنی می باشد اهداف جزئی تحقیق حاضر این است که مشخص شود عواملی نظیر: درآمد همسر، محل سکونت، محل تولد، دخالت های اطرافیان، نحوه آشنایی با همسر، اختلاف سنی زوجین، میزان تحصیلات، مدت ازدواج، سن زوجین هنگام ازدواج، جنس فرزندان، روابط با خویشاوندان، نوع نگرش به مشکلات هر یک چه